

Kuba - Historiskt undantagsfall eller föregångare i kampen mot kolonialismen?

av Che Guevara 8 april 1961

Arbetarklassen är den klass som skapar och ger frukt, det är arbetarklassen som skapar all materiell rikedom i ett land. Och så länge den inte har makten i sina händer, så länge arbetarklassen tillåter att makten ligger i händerna på arbetsgivarna, utsugarna, spekulanterna, godsägarna, monopolen, utländska och inhemska intressen; så länge vapnen tjänar dem och inte är i arbetarklassens händer hålls arbetarna nere i elände hur många smulor de än får från de rikas bord.

Fidel Castro

Aldrig har en lika märkvärdig händelse inträffat i Amerika, med så djupgående rötter och efterverkningar för världsdelen framstegsvänliga rörelser, som vårt revolutionära krig. En del har till och med sagt att det är den viktigaste händelsen i Amerikas historia som i betydelse kommer närmast efter den ryska revolutionen, segern över Hitlers vapenmakt och de påföljande sociala förändringarna samt den kinesiska revolutionen.

Även om denna rörelse tog sig ytterst olika former och uttryck, följde den oundgängligen samma allmänna mönster som alla århundradets stora historiska händelser inom ramen för kampen mot kolonialismen och övergången till socialismen.

Vissa grupper har emellertid – somliga i god tro, andra av politiskt intresse – försökt att i den kubanska revolutionen se en följd av egenartade orsaker och kännetecken. De överdriver deras relativa betydelse för den djupgående historiska och sociala omvandlingen till den grad att de kallar dem avgörande. De talar om den kubanska revolutionens undantagsställning i förhållande till andra progressiva partier i Amerika och deras handlingslinjer. De hävdar följaktligen att de former och de vägar den kubanska revolutionen tog var engångsföreteelser och att den historiska utvecklingen för andra amerikanska folk kommer att bli en annan.

Vi håller med om att det förelåg vissa särskilda förhållanden som påverkade den kubanska revolutionen. Det är ett klart påvisat faktum att varje revolution uppvisar denna typ av egenheter. Men det är inte mindre klart fastslaget att varje revolution också lyder under vissa lagar som inget samhälle kan undgå. Låt oss därför analysera de förmenta egenheterna.

Den första, och kanske den viktigaste, den originellaste, är den jordnära kraft som heter Fidel Castro Ruz och som på ett år fått historiska dimensioner. Framtiden kommer att ge vår statsministers förtjänster sin rättmätiga plats i historien, men vi sätter honom redan nu i jämbredd med de största gestalterna i Latinamerikas historia.

Vilka är då de särskilda omständigheter som utgår från Fidel Castros personlighet? Flera faktorer i hans liv och i hans karaktär höjer honom över medhjälpare och efterföljare. Fidel har en så enastående personlighet att han blivit ledare för vilken rörelse han än varit medlem i. Och det har han blivit under hela sin bana från det han var student tills han blev ledare för vårt land och för de förtryckta folken i Amerika. Han äger alla en stor ledares egenskaper tillsammans med sin intelligens, styrka och mod och sin enastående omsorg om att alltid stödja folkviljan. Det har fört honom till den hedrande och krävande ställning han idag har. Men han har också andra viktiga egenskaper som förmågan att ta till sig kunskaper och erfarenheter, att kunna greppa helheten i en situation utan att förlora blicken för detaljerna, sin oerhörda framtidstro och öppna sinne för att förutse händelseutvecklingar och vara förberedd, alltid se längre och bättre än andra kamrater. Med sin förmåga att smälta samman, att förena och att motverka den splittring som försvagar; med sin förmåga att som högste chef leda den folkliga kampen; med sin oändliga kärlek till folket, tron på framtiden och sitt förutseende bidrog

Fidel Castro mer än någon annan på Kuba till att ur intet bygga upp den fantastiska kubanska revolutionen.

Emellertid kan ingen påstå att de politiska och sociala villkoren på Kuba helt skilde sig från dem som råder i andra länder i Amerika och att revolutionen kunde genomföras tack vare dessa skillnader. Lika lite kan man hävda det motsatta, att Fidel Castro genomförde revolutionen trots dessa skillnader. Som stor och skicklig ledare ledde Fidel revolutionen på Kuba genom att tolka den djupa politiska oro som gjorde folket redo för det stora språnget in på revolutionens väg. Det fanns också vissa omständigheter som inte var specifika för Kuba men som kommer att vara svåra att utnyttja igen av andra folk. Detta därför att imperialismen i motsats till vissa progressiva grupper drar lärdom av sina misstag.

En omständighet som vi kan kalla för undantagsfall är att den nordamerikanska imperialismen var förvirrad och inte kunde inse den verkliga vidden av den kubanska revolutionen. Detta förklarar många av de uppenbara motsägelserna inom den s.k. fjärde makten i den nordamerikanska politiken. Monopolföretagen började, som alltid i liknande situationer, leta efter en efterträdare till Batista, för de visste att folk var missnöjda och också letade, men på revolutionära vägar. Då är det ju klokare och mer förutseende att dra tillbaka den lille diktatorn som inte längre är användbar för att i stället sätta in nya "grabbar" som i sinom tid skulle kunna tjäna imperialismens intressen på ett förträffligt sätt. Imperiet försökte under en tid att spela ut det kortet i sin kontinentala poker men förlorade grundligen. De var misstänksamma mot oss före vår seger men inte rädda för oss. De spelade snarast med två kort i detta dubbelspel som de vanligtvis inte brukade förlora. Sändebud från State Department kom ofta utklädda till journalister för att ta denna olämpliga revolution på pulsen, men de fann aldrig minsta symptom på den överhängande faran. När imperialismen försökte börja handla, när de förstod att de oerfarna unga män som segerrika tågade in på Havannas gator hade mycket klara begrepp om sin politiska plikt och var fast beslutna att leva upp till den, då var det redan för sent. Så föddes i januari 1959 den första samhälleliga revolutionen i hela det Karibiska området och den mest djupgående av de amerikanska revolutionerna.

Vi tror inte att det låg något egenartat i det faktum att borgarklassen, eller åtminstone en stor del av den, var välvilligt inställd till det revolutionära kriget mot tyranniet, samtidigt som den stödde och främjade försök till förhandlingslösningar för att ersätta Batista med personer som var inställda på att bromsa revolutionen.

Med tanke på de villkor under vilka det revolutionära kriget fördes och bredden av de olika politiska krafter som var motståndare till tyranniet är det inte heller förvånande att somliga storgodsägare intog en neutral hållning eller åtminstone inte aktivt bekämpade upprorsstyrkorna.

Det är förståeligt att den nationella borgarklassen, som ruinerats av imperialismen och tyranniet vars trupper plundrade småföretagarna och levde på utpressning, med viss sympati såg unga upprorsmän från bergen straffa legoarmén, imperialismens väpnade arm.

Sålunda bidrog icke revolutionära krafter i praktiken till att föra revolutionen till makten.

För att gå ett steg längre kan vi nämna ännu en egenhet, nämligen att bondebefolkningen på de flesta ställen på Kuba hade proletariserats till följd av den kapitalistiska stordriftens krav och halvmekanisera jordbruk. Det ledde till en organisering som bidrog till ökat klassmedvetande.

Detta kan vi hålla med om. Men vi bör i sannings namn nämna att det första område som intogs av upprorsstyrkorna, bestående av de överlevande från den besegrade gruppen som landstigit med Granma, var befolkat av fattigbönder med andra sociala och kulturella rötter än de som fanns i områden med halvmekanisera jordbruk i stordrift. Sierra Maestra, den första revolutionära skådeplatsen, var en tillflyktsort för alla de fattigbönder som dagligen kämpade mot storgodsväldet. De uppehöll sig på mark som tillhörde staten eller någon godsägare och försökte komma över en jordplätt och en smula välstånd. De förde en ständig kamp mot de skatteindrivande soldaterna som gick i storgodsägarnas ledband, och deras anspråk sträckte sig inte längre än till att bli självägande. Soldaterna i vår första rebellarmé kom från en del av denna samhällsklass som hade ett nästan aggressivt begär efter egen jord och gav perfekt uttryck för den inställning som brukar betecknas som småborgerlig. Småbonden slåss för att han vill ha jord, för sig själv och för

sina barn, för att bestämma över den, kunna sälja den eller bli rik genom sitt arbete.

Trots sin småborgerliga inställning lär sig bonden snart att han inte kan tillfredsställa sitt begär att äga jorden utan att riva bort storgodssystemet. En radikal jordreform, den enda som kan ge fattigbönderna deras jord, skadar direkt imperialisternas, storgodsägarnas samt socker- och boskapsmagnaternas intressen. Borgarna är rädda för att komma i konflikt med dessa intressen. Proletariatet hyser ingen sådan fruktan. I den meningen förenar revolutionen under sin utveckling fattigbönder och arbetare. Arbetarna stöder kampen mot storgodsägarna. Fattigbonden som gynnas av äganderätt till jorden stöder lojalt den revolutionära makten och försvarar den mot dess fiender, imperialismen och kontrarevolutionärerna.

Vi tror inte att det finns fler egenheter. Och vi har verkligen ansträngt oss att hitta alla. Låt oss nu undersöka vilka de ständiga rötterna till alla sociala fenomen i Amerika är, de motsättningar som mognar i dagens samhällen och som tvingar fram förändringar som kan få revolutionär omfattning, som de kubanska.

Först, historiskt sett, har vi storgodsväldet, även om det inte är det viktigaste i dagens läge. Storgodsväldet har legat till grund för den härskande klassens ekonomiska makt alltsedan de antikoloniala revolutionerna under förra århundradet. Denna jordägande samhällsklass, som finns i alla länder, ligger i allmänhet på efterkälken i förhållande till de samhällshändelser som skakar världen. I viss utsträckning förekommer dock att de klipskaste och mest klarsynta ur denna storgodsägarklass urskiljer faran och börjar ändra sina kapitalinvesteringar, mekaniserar ibland jordbruket, överför delar av sina kapitalintressen till industrin eller övergår till att själva bli monopolens kommersiella agenter. Men den första frihetsrevolutionen förändrade inte storgodsväldet som förblev reaktionärt och vidmakthöll slavprincipen i jordbruket. Detta fenomen förekommer utan undantag i alla länder i Amerika och har lagt grunden till alla de orättvisor som begåtts ända sedan den tid då Spaniens kungar förlänade stora jordegendomar åt förnäma conquistadorer och, som på Kuba, förvisade infödingar, kreoler och mestiser till det stycke jord som blir över mellan tre cirkulära förlänningar.

Godsägaren, som i de flesta länder insåg att han inte kunde överleva ensam, slöt snabbt förbund med monopolen, de amerikanska folkens mäktigaste och grymmaste förtryckare. Det nordamerikanska kapitalet gödslade jungfrulig mark för att sedan hänsynslöst ta tillbaka de pengar som det så "storsint" hade givit ut, och dessutom hela avkastningen som flera gånger om överträffade investeringarna i det "lyckliggjorda" landet.

Amerika blev slagfält för kamp mellan imperialistiska krafter och "krigen" mellan Costa Rica och Nicaragua, avstyckningen av Panama, skändligheten som begicks mot Ecuador i tvisten med Peru, striden mellan Paraguay och Bolivia är bara uttryck för denna jättelika kamp mellan världens stora imperialistiska konsortier. Vid slutet av andra världskriget hade denna kamp avgjorts och nästan uteslutande till förmån för de nordamerikanska monopolen. Alltsedan dess har imperiet hängett sig åt att finslipa sitt koloniala välde och på bästa sätt skapa garantier mot inblandning av gamla och nya konkurrenter från andra imperialistiska länder. Allt detta har medfört en fruktansvärt snedvriden ekonomi som imperiets finkänsliga ekonomer beskrivit med ett harmlöst ord som vittnar om den djupa barmhärtighet de känner för oss, de underlägsna varelserna. (De kallar våra skamligen utnyttjade, förföljda och till okunnighet dömda indianer för "små indianer". "Färgade" är benämningen på alla människor av svart ras och alla mulatter, föraktade och diskriminerade. De görs, som individer och som del av en klass, till redskap för att splittra arbetarna i deras kamp för en bättre ekonomisk framtid.) Och oss, Amerikas folk, kallar de finkänsligt och mildt för "underutvecklade".

Vad är underutveckling?

En dvärg med stort huvud och kraftig bröstorg är "underutvecklad" i den bemärkelsen att hans svaga ben och korta armar inte svarar mot hans anatomi i övrigt. Han är resultatet av en missbildning som har förvridit hans utveckling. Dvärgar är i verkligheten också vi, vi som så vänligt kallas "underutvecklade", verklighetens koloniala, halvkoloniala eller beroende länder. Våra länders ekonomier har snedvridits av imperialismen som på ett abnormt sätt utvecklat de industribranscher eller jordbruksgrenar som

den behöver för att komplettera sin sammansatta ekonomi. ”Underutvecklingen”, eller den snedvridna utvecklingen, medför en farlig specialisering på råvaror som ständigt hotar folken med hungersnöd. Vi, de ”underutvecklade”, är de länder som bara odlar en produkt för en marknad. En enda produkt vars osäkra avsättning beror på en enda marknad som förestavar och fixerar villkoren – det är den storartade formeln för imperialismens ekonomiska herravälde som utnyttjar den gamla och evigt unga romerska devisen: söndra och härska.

Storgodsväldet är genom sitt förhållande till imperialismen sinnebild för den så kallade ”underutvecklingen” som leder till låga löner och arbetslöshet. Låga löner och arbetslöshet är en ond cirkel som leder till ännu lägre löner och ännu större arbetslöshet i takt med att motsättningarna inom systemet skärps. Detta och att ständigt vara prisgiven åt de ekonomiska svängningarna skapar en gemensam nämnare för Amerikas folk, från Rio Bravo till Sydpolen. Denna gemensamma nämnare – som vi skall skriva med stora bokstäver och som är utgångspunkt för alla som ägnar sig åt dessa sociala fenomen – är FOLKENS HUNGER. Det är ledan vid att bli förtryckt, förföljd och utsugen till det yttersta, ledan vid att sälja sin arbetsinsats till eländespris dag för dag (inför faran att utöka skaran av arbetslösa) för att största möjliga vinst skall kunna avtappas varje mänsklig kropp och slösas bort på lyx av kapitalägarna.

Vi ser alltså att det finns stora och ofrånkomliga gemensamma nämnare för hela Latinamerika, och vi kan inte säga att vi varit undantagna från någon av dessa gemensamma faktorer som leder fram till den värsta och mest beständiga: folkens hunger.

Både i sin primitiva och i sin monopolkapitalistiska utsugningsform anpassar sig storgodssystemet till nya villkor och blir imperialismens allierade. Den finanskapitalistiska och monopolistiska utsugningsformen bortom nationsgränserna skapar den ekonomiska kolonialismen, som med ett finare ord kallas ”underutveckling”.

Allt detta fanns på Kuba. Hunger likaså. Andelen arbetslösa var den högsta i hela Latinamerika, och imperialismen tog sig grymmare former än i många andra länder. Storgodsväldet var lika mäktigt som i vilken som helst av våra systerrepubliker.

Hur bar vi oss då åt för att befria oss från det mäktiga imperialistiska systemet, som i alla länder för med sig ett följande av marionettregeringar och legoarméer för att försvara detta komplicerade system för människans utsugning av människan? Vi tillämpade några recept som vi upptäckt i vår erfarenhetsgrundade läkekonst för att bota vårt kära Latinamerikas krämpor, ett naturläkemedel som snart fann sin plats i de vetenskapliga förklaringsmodellerna.

De objektiva villkoren för kampen är givna i människornas hunger och i deras reaktion mot hungern, i skräckväldet som släpps lös för att krossa den folkliga protesten och den våg av hat som förtrycket skapar. I Amerika saknades de subjektiva villkoren, och det viktigaste av dem som är insikten att en seger är möjlig genom våldsam strid mot imperialismens krafter och dess inhemska allierade. Dessa villkor skapas genom väpnad kamp som klargör nödvändigheten av en förändring (och gör det möjligt att kunna förutse den), där de folkliga krafterna besegrar armén och sedermera förintar den – vilket är ett nödvändigt villkor för varje verklig revolution.

Med detta sagt, att villkoren växer fram genom den väpnade kampen, måste vi än en gång förklara att denna kamp bör föras på landsbygden. Med en bondearmé som kämpar för fattigböndernas viktiga mål (varav det viktigaste är en rättvis fördelning av jorden) kan städerna intas. Utifrån arbetarklassens ideologi, vars stora tänkare upptäckte de samhällslagar som styr oss, kan Amerikas bondeklass ge upphov till framtidens stora befrielsearmé, som den gjorde på Kuba. Inom denna väpnade styrka, som organiseras på landsbygden, mognar de subjektiva villkoren för maktövertagandet. Den erövrar städerna utifrån, förenar sig med arbetarklassen och bidrar med sin erfarenhet till den ideologiska grunden, och kan och måste slå förtryckararmén i spillror. Det startar med överraskningsanfall och slutar med stora slag när gerillan lämnat sin lilleputtfas bakom sig och blivit en stor befrielsearmé. För att befästa den revolutionära makten måste sedan den gamla armén avskaffas, som sagt.

Vad skulle hända om man i Latinamerika, som på Kuba, skulle försöka skapa dessa förutsättningar för de egendomslösas kamp för makten? Skulle det vara möjligt? Och om det är möjligt, kommer det att bli lättare eller

svårare än på Kuba? Enligt vår mening kommer nya revolutioner i Amerika att bli svårare att genomföra. Det finns svårigheter som gäller för alla länder, och särskilda svårigheter för vissa, vars utvecklingsgrad eller nationella särdrag skiljer dem från de övriga. Vi nämnde tidigare att vissa faktorer kunde betraktas som exceptionella i Kubas fall: inställningen hos imperialisterna, som stod handfallna inför den kubanska revolutionen, och till en viss grad inställningen hos den nationella borgarklassen, som också var förvirrad men som hyste viss sympati för rebellernas förehavanden på grund av imperialismens intrång på dess intressen (samma situation återfinns i de övriga länderna). Kuba drog ett streck i sanden och Pizarros dilemma återuppstår: på ena sidan finns de som älskar folket och på den andra de som hatar. Mellan dem blir den klyfta allt tydligare som delar befolkningen i två stora samhällsliga krafter: borgarklassen och arbetarklassen. Och allteftersom den kubanska revolutionen går framåt blir deras ställningstaganden allt klarare.

Imperialismen har i grunden lärt sig sin Kuba-läxa och kommer inte att låta sig tas med överraskning i någon av Amerikas tjugo republiker, inte i någon av de kolonier som fortfarande finns, ingenstans i Amerika. Det innebär att de som nu tar sig före att bryta likstelheten, den romerska freden, står inför väldiga folkliga strider mot mäktiga invasionsarméer. Detta är viktigt, för om det kubanska befrielsekriget med sina två år av oupphörliga strider, tvekan och osäkerhet var svårt att vinna, så kommer de strider som väntar folken i andra delar av Amerika att bli oändligt mycket svårare.

Förenata Staterna skyndar på leveransen av vapen till de marionettregeringar som är mest hotade. De tvingar på dem avtal för att på det juridiska planet bereda väg för att skicka in vapen och trupper för förtryck och blodbad. Dessutom intensifieras den militära träningen av förtryckararméernas befäl, så att de effektivt ska kunna sättas in mot folket.

Och borgarklassen? frågar man sig. I många länder i Amerika finns objektiva motsättningar mellan de nationella borgarklasserna som strävar efter utveckling, och imperialismen som översvämmar marknaderna med sina varor för att i ojämn konkurrens kväva den inhemska industrin, och på andra sätt och i andra former lägga beslag på mervärde och rikedomar.

Trots dessa motsättningar förmår de nationella borgarklasserna i allmänhet inte inta en kämpande hållning gentemot imperialismen. Detta visar att de fruktar en folklig revolution mer än monopolens despotiska herravälde som krossar den nationella identiteten, skändar fosterlandskänslan och koloniserar ekonomin.

Storbourgeoisien motsätter sig öppet revolutionen och tvekar inte att alliera sig med imperialismen och storgodsväldet för att bekämpa folket och på så sätt spärra vägen för revolutionen.

Desperat och hysterisk är imperialismen beredd att ta till vilka medel som helst och förse sina marionetter med vapen och trupper för att förinta varje folk som reser sig. De främsta krafterna som står emot de nya folkliga revolutionerna i Latinamerika är ett grymt storgodsvälde som saknar skrupler och har stor erfarenhet av det våldsammaste förtryck, och en övre borgarklass som är beredd att till varje pris stoppa den folkliga revolutionen.

Dessa är de svårigheter som ska läggas till alla de som hör till själva kampen i Latinamerika under dessa nya omständigheter, alltsedan den oåterkalleliga kubanska revolutionen befast sina ställningar.

Det finns andra och mer speciella problem. Det är svårare att få till stånd en gerillarörelse i länder som utvecklat en lätt eller medeltung industri, utan att för den skull kunna tala om effektiv industrialisering, eller där folk av andra skäl samlats i stora städer. Städernas ideologiska påverkan bromsar gerillakrigets uppkomst genom att inge hopp om att folklig masskamp kan föras under fredliga former. Detta skapar en viss tilltro till institutioner, som under mer eller mindre "normala" perioder kan erbjuda mindre svåra villkor för folket.

Man börjar till och med hoppas på en möjlig ökning av antalet revolutionära ledamöter i de parlamentariska församlingarna, till den grad att en kvalitativ förändring skulle kunna uppnås en dag.

Jag har mycket svårt att föreställa mig att en dylik förhoppning skulle kunna infrias i något av Amerikas länder under rådande förhållanden. Även om man inte kan utesluta möjligheten i ett givet land av en förändring som inleds genom val, gör de faktiska förutsättningarna den möjligheten avlägsen.

Revolutionärerna kan inte förutse alla taktiska varianter som kan tänkas komma till användning under kampen för befrielse. Revolutionärens verkliga skicklighet mäts i förmågan att finna revolutionära taktiker som anpassar sig till varje lägesförändring, att hålla alla vägar öppna och utnyttja dem till det yttersta. Det vore ett oförlåtligt misstag att undervärdera den framgång ett revolutionärt program kan få genom en given valsituation. Men det vore lika oförlåtligt att uteslutande tänka på valen och försumma de andra kampformerna, innefattande den väpnade kampen för att ta makten. Makten är det oundgängliga redskapet för att kunna tillämpa och utveckla det revolutionära programmet. För om man inte tar makten blir alla landvinningar osäkra, otillräckliga, oförmögna att åstadkomma de lösningar som behövs, hur avancerade de än verkar.

När det talas om att erövra makten genom val är vår fråga ständigt densamma: om en folkrörelse kommer till makten genom att erhålla en stor andel av folkets röster och följaktligen beslutar att påbörja de stora sociala omvälvningar som anges i det segrande valprogrammet, kommer då inte denna rörelse omedelbart i konflikt med landets reaktionära klasser? Och har inte armén alltid varit ett instrument för dessa klasser? Om det förhåller sig så, är det logiskt att förmoda att armén kommer att stå på sin klass sida och komma i konflikt med den nya konstitutionella regeringen. Genom en mer eller mindre blodig statskupp kan regeringen avsättas och det gamla spelet börja om på nytt, för att aldrig ta slut. Det kan givetvis också hända att armén besegras genom att folket med vapen försvarar regeringen. Det som förefaller osannolikt är att armén skulle acceptera de djupgående sociala reformerna och lugnt foga sig i att förintas som kast.

Även när det gäller länder med stora städer, som vi talade om, tror vi att det är tillrådligt med tanke på den ekonomiska efterblivenheten, att utveckla kampen utanför staden, när det handlar om långvarig kamp. För att tala klarspråk: i ett land med stora städer kan närvaron av en gerillagrupp i något berg hålla upprorets fana levande. För det är mycket svårt för förtryckarapparaten att snabbt, eller ens på flera års sikt, utrota gerillagrupper som har

samhällelig bas i ett område väl lämpat för gerillakrigföring, och där det finns folk som konsekvent tillämpar gerillakrigets taktik och strategi.

Händelseutvecklingen i städerna blir annorlunda. Där kan den väpnade kampen mot en förtryckararmé utvecklas oant långt, men en sådan kamp kan bara övergå till reguljärt krig när en mäktig armé kämpar mot en annan armé. Med en liten grupp kan man inte ta upp ett reguljärt krig mot en mäktig och väl beväpnad armé.

För ett reguljärt krig behövs mycket vapen, och frågan ställer sig: var finns vapnen? Vapnen finns inte bara där, de måste erövras från fienden. Men för att ta dem från fienden måste man kämpa, och reguljärt krig är uteslutet. Därför bör kampen i de stora städerna inledas underjordiskt för att dra till sig militära grupper, eller för att erövra vapen genom överraskningsaktioner.

På det sättet kan man nå långt och vi skulle inte våga förneka möjligheten till framgång för en folklig resning med gerillastöd inom staden. Ingen kan invända mot detta på teoretisk grund, det är i alla fall inte vår avsikt. Men vi måste notera hur enkelt det skulle vara att genom angiveri eller genom successiv underrättelseverksamhet ta kål på ledarna för revolutionen. Å andra sidan kan – även om armén vidtar alla åtgärder den kan inom staden – sabotageverksamhet organiseras och stora framgångar uppnås med den särskilt effektiva gerillaform som förstadsgerillan utgör – om den har sitt centrum i säkrare områden. Där kan den politiska revolutionära ledningen förbli oskadd på visst avstånd från krigsskådeplatsen, även om förtryckararmén krossar alla folkliga krafter i staden. Men man måste alltid komma ihåg att det handlar om relativ säkerhet, inte helt skyddad från kriget, för det går inte att leda kampen från något annat land eller från avlägsna platser. Ledningen måste finnas bland folket, och kämpa med folket.

Om vi återvänder till frågan om det är möjligt att räkna med hjälp från den militära kasten för att störta en regim eller för att få tag i vapen, så måste två problem analyseras. För det första, om dessa militärer verkligen gör gemensam sak med de folkliga krafterna för att störta regimen – anta att de utgör en organiserad kärna som kan fatta egna beslut – så skulle det handla om

att en grupp militärer gör en kupp mot resten av armén. Då skulle förmodligen den militära kastens struktur inte rubbas. Det andra fallet där armén snabbt och spontant förenar sig med de folkliga krafterna kan enligt vår uppfattning inträffa endast sedan armén lidit förkrossande nederlag mot en mäktig och ståndaktig fiende, dvs. rena katastrofen för den sittande regeringen. Om armén besegrats och brutits ned moraliskt kan detta inträffa. Men detta förutsätter en föregående kamp och då är vi tillbaka vid frågan om hur denna kamp bör föras. Svaret pekar mot att man bör inleda gerillakrig på landsbygden i områden med gynnsam terräng och att gerillan måste bli understödd av en kamp i städerna. Man måste också räkna med största möjliga uppslutning från arbetarna som ansluter sig ledda av sin ideologiska klasskänsla.

Vi har talat tillräckligt om de svårigheter som de revolutionära rörelserna i Latinamerika kommer att möta. Man kan nu fråga sig om det i det förberedande stadiet – det som Fidel Castro upplevde i Sierra Maestra – föreligger gynnsamma villkor eller ej. Vi tror att det också här finns allmänna villkor som underlättar uppkomsten av upprorsungar och i vissa länder specifika villkor som är särskilt gynnsamma. Vi måste framhålla två subjektiva faktorer som hör till de viktigaste följderna av den kubanska revolutionen. Den första är att segern är möjlig, för nu är det allom välbekant att det är möjligt att som den idealistiska besättningen på Granma efter två års kamp i Sierra Maestra uppnå segern. Det visar att en revolutionär rörelse som opererar med landsbygden som utgångspunkt, som förenar sig med bönderna, tillväxer i styrka, krossar armén i öppen strid, erövrar städerna genom sin kamp, förstärker de subjektiva villkor som är nödvändiga för att erövra makten.

Betydelsen av detta framgår av det stora antal undantagspredikanter som har dykt upp. Undantagspredikanter är de märkliga individer som anser den kubanska revolutionen vara en egenartad och oefterhärmlig händelse i världen, ledd av en människa med eller utan fel, beroende på om undantagspredikanten tillhör högern eller vänstern. Men som sägs ha lett revolutionen längs vägar som öppnades endast och uteslutande för den kubanska revolutionens framfart. Ingenting

kunde vara mer felaktigt, menar vi. Möjligheten till seger för folken i Latinamerika ligger uppenbar längs gerillakrigets väg, grundad på en bondearmé, på förbundet mellan arbetare och bönder som besestrar armén i öppen strid, intar städerna från landsbygden, upplöser armén som ett första steg i den totala uppgörelsen med den gamla koloniala världens överbyggnad.

Vi kan som en andra subjektiv faktor betrakta det faktum att folken inte bara upplever möjligheten till seger utan nu också känner sitt öde. De vet med växande visshet att vilka bedrävelser historien än för med sig under kortare skeden så tillhör framtiden folken, eftersom framtiden tillhör den samhälleliga rättvisan. Detta kommer att bidra till att den revolutionära jäsningen når högre höjder än hittills i Latinamerika.

Vi kan nämna faktorer av mindre allmän karaktär som förekommer olika ofta i länderna. En viktig sådan faktor är utsugningen av fattigbönderna, som i allmänhet är mer förekommande i alla andra länder i Latinamerika än på Kuba före revolutionen. De som i folkresningsskedet av vår kamp vill se följderna av proletariseringen på landsbygden, borde dra sig till minnes att proletariseringen bidrog till att påskynda bildandet av kooperativa föreningar efter maktövertagandet och jordreformen. Men bonden som från början var rebellarméns kärna, samma bonde som nu återvänt till Sierra Maestra som självständig och stolt ägare till sin egen torva är nu obeveklig individualist. Amerika är ju fullt av egendomligheter; en bonde i Argentina har inte samma inställning som en bonde i Peru, Bolivia eller Ecuador, men hungern efter jord går igen hos alla bönder, och bönderna anger tonen i Amerika. Eftersom de i de flesta andra länder är ännu mer utsugna än de var på Kuba, finns det stora förutsättningar för att bondeklassen skall resa sig i vapen.

Dessutom återstår en sak. Batistas armé var med alla sina svagheter organiserad så att alla från den enkla soldaten till generalen var medskyldiga i utplundringen av folket. De var helt och hållet köpta legosoldater och det medförde en viss enhetlighet i förtryckets maskineri. Amerikas arméer består i allmänhet av en kår professionella officerare och periodvis inkallade värnpliktiga. Varje år inkallas unga

män som lämnar sina hem där de upplevt föräldrarnas dagliga nöd och själva utsatts för fattigdom och social orättvisa. Om de en dag beordras att som kanonmat bekämpa dem som försvarar en lära, som de inom sig känner vara riktig, kommer deras förmåga till aggressivitet att påverkas på djupet. Med riktigt utformad information som visar de inkallade hur rättmätiga skälen för folkets kamp är, kan man uppnå strålande resultat.

Efter denna ytliga genomgång kan vi säga att den kubanska revolutionen dels kunde räkna med egenartade faktorer som gav den speciella drag och dels faktorer som är gemensamma för alla folk i Amerika och som är uttryck för revolutionens inre nödvändighet. Vi ser också att nya förutsättningar tillkommit som kan bereda väg för revolutionära rörelser: folkens insikt om sitt öde och om kampens nödvändighet och möjlighet. Samtidigt finns förhållanden som kommer att göra det svårare för de väpnade folkliga styrkorna att snabbt nå målet att erövra makten. Dit hör det nära förbundet

mellan imperialismen och alla de amerikanska borgarklasserna för att till varje pris bekämpa de folkliga krafterna. Mörka dagar väntar Latinamerika och de senaste budskapen från USA:s styresmän antyder att mörka dagar väntar världen. Lumumba, vildsint mördad, visar oss med martyrens storhet de sorgliga misstag som inte får begås. När den antiimperialistiska kampen väl inletts måste den föras konsekvent. Man måste slå hårt, där det gör ont, utan uppehåll och utan att ta ett steg tillbaka. Alltid gå framåt, alltid slå tillbaka varje angrepp med ett ännu starkare folkligt motstånd. Det är vägen till seger. Vid ett annat tillfälle kommer vi att analysera huruvida den kubanska revolutionen efter maktövertagandet gick vidare på dessa nya revolutionära vägar med unika steg eller om det även här, med all respekt för vissa särdrag, handlade om en logisk väg grundad på samhällsutvecklingens lagbundenhet.

Översättning: Eva Björklund